Ympäristövaliokunta
Eduskunta

LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSEKSESTÄ EDUSKUNNALLE LAIKSI YLEISESTÄ ASUMISTUESTA ANNETUN LAIN MUUTTAMISESTA

Suomen opiskelijakuntien liitto – SAMOK ry lausuu pyydettynä hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi yleisestä asumistuesta annetun lain muuttamisesta seuraavaa.

SAMOKin keskeiset kannat lakimuutokseen

- SAMOK pitää kohtuuttomana siitä, että 26 prosenttia asumislisää saavista korkeakouluopiskelijoista menettää asumisen tukensa kokonaan
- SAMOK ei pidä hyväksyttävänä sitä, että opintoraha lasketaan vastoin nykykäytäntöä tuloksi kun määritetään asumislisän määrää. Tämä leikkaa opiskelijalapsiperheiden asumistukea nykyisestä.
- SAMOK vaatii, että ruokakunnan perusteellista uudelleenarviointia, sillä nykymääritelmä ei pääsääntöisesti vastaa opiskelijoiden todellisia asuinolosuhteita kimppakämppäasumisessa
- SAMOK pitää ongelmallisena sitä, että enimmäisasumismenoja leikataan kuntaryhmissä III ja IV peräti 5 % aiemmin kaavaillun 3 % sijaan.

Yleistä

Vuokrat ovat nousseet voimakkaasti, etenkin vuoden 2005 jälkeen, jolloin säännöllinen opintotuen asumislisä kattoi keskimäärin 70 % asu-

Suomen opiskelijakuntien liitto – SAMOK ry
Lapinrinne 2 | 00180 HELSINKI
samok@samok.fi | www.samok.fi | Y-tunnus: 1056678-8 | Kotipaikka: Helsinki

mismenoista. Esimerkiksi vuosien 2005 ja 2012 välillä vuokrat nousivat noin 25 %. Mikäli opintotuen asumislisän vuokrakattoa olisi nostettu vastaavasti, olisi vuokrakatto jo tuolloin ollut 315 euroa nykyisen 252 euron sijaan.

Vuokrien nousuvauhti on tämän jälkeen jopa kiihtynyt ja alueelliset erot ovat suuria; Uudellamaalla asumislisä kattaa selvästi pienemmän osuuden asumismenoista kuin muualla maassa. Säännöllisesti maksettu asumislisä kattaa tätä nykyä keskimäärin 57 % Suomessa asuvien asumislisän saajien asumismenoista. Kattavuus on heikentynyt tasaisesti vuodesta 2005, jolloin asumislisän vuokrakattoa korotettiin viimeksi. Tuolloin asumislisä kattoi keskimäärin 70 % asumismenoista.

Asumiskustannukset ovat opiskelijoiden suurin menoerä. Koska asumislisä kattaa pääsääntöisesti vain osan asumismenoista, myös opintoraha voi kulua osittain tai kokonaan vuokranmaksuun. Nykyään lähes joka kuudennella opiskelijalla menee asumislisän lisäksi koko opintoraha asumiskustannuksiin. Koko rahamuotoisen tukensa vuokranmaksuun käyttävien opiskelijoiden osuus asumislisän saajista on kasvanut viimeisten kymmenen vuoden aikana.

Siirtyminen yleiseen asumistukeen ratkaisee osin ongelman opiskelijoiden puutteellisesta asumisen tuesta, vaikkakin hallituksen kaavailemat indeksijäädytykset heikentävät tilannetta. Toisaalta kustannuskehitystä seuraavat asumisen tuet kiihdyttävät vuokra-asuntojen hintojen nousua. Opiskelijoiden siirtäminen yleisen asumistuen piiriin vahvistaa tätä kehitystä entisestään.

Esityksen vaikutukset tuensaajien asemaan

SAMOK pitää kohtuuttomana sitä, että uudistuksessa 38 000 korkeakouluopiskelijaa menettäisi asumisen tukensa kokonaan ja heillä menetys on keskimäärin 110 euroa kuukaudessa. Opintotukileikkauksien kanssa yhteisvaikutus kuukaudessa olisi lähes 200 euroa. Kaiken kaikkiaan arviolta 26 prosenttia nykyisistä asumislisän saajista menettäisi tukensa kokonaan. Lisäksi opiskelijoiden siirtäminen yleiseen asumistukeen pienentää noin 37 000 opiskelijan asumisen tukea keskimäärin vähintään 100 euroa kuukaudessa.

Vaikutukset tuen määrään vuositasolla olisivat positiivisesti merkittäviä niiden osalta, joilla tuki säilyisi. Syynä pääasiassa se, että opiskelijat

saisivat asumistukea useammalta kuukaudelta kuin tähän asti asumislisää. Yli 80 000 opiskelijaa saisi asumistukea myös kesäkuukausilta. Asumisen tuki vuodessa nousisi keskimäärin noin 500 euroa ympärivuotisen asumistuen ansiosta. Korkeakouluopiskelijoiden keskimääräinen vuosituki nousisi noin kolmanneksella ja toisen asteen oppilaitosten opiskelijoiden yli puolella niiden osalta, joiden tuki säilyisi.

Kimppakämpissä ja muissa jaetussa asunnossa asuvien opiskelijoiden toimeentulo heikkenisi, koska asumisen tuki kohdentuu jatkossa ruokakuntakohtaisesti ja nykyistä tarveharkintaisemmin. Ruokakunnan määritteleminen vaatiikiin perusteellista uudelleenarviointia. On aivan selvää, ettei esimerkiksi ison perheasunnon vuokrannut viiden opiskelija naisen yhteisö ole todellisuudessa saman ruokakunnan jäseniä.

Esityksen vaikutukset ovat erityisen kohtuuttomia opiskelijalapsiperheille. Tällä hetkellä yleistä asumistukea saavat vain ne vuokralla asuvat opintotukea saavat opiskelijat, joilla on lapsia samassa taloudessa. Opintotukea ei ole laskettu tuloksi määriteltäessä asumistukea. Esityksen mukaan siirrettäessä kaikki opiskelijat yleisen asumistuen piiriin, tähän tulee heikennys, ja jatkossa opintotuki lasketaan tuloksi ansiotulojen tapaan, kun määritellään asumistukea. Tämä leikkaa opiskelevien lapsiperheiden asumistukea nykyisestä, mikäli he nostavat opintotukea.

Opintorahaa saavia lapsiperheitä on yleisen asumistuen piirissä noin 13 000. Näiden ruokakuntien keskimääräinen tuki alenisi 28 euroa kuukaudessa. Varsinkin huomioiden leikkaukset opintorahaan, pienituloisissa lapsiperheissä leikkaukset olisivat todella merkittäviä perheiden toimeentulon kannalta. Leikkaus opiskelijalapsiperheiltä olisi arviolta 4 miljoona euroa.

Esityksen yhteiskunnalliset vaikutukset

Opiskelijoiden asumislisäuudistuksella olisi todennäköisesti myös merkittävää vaikutusta opiskelijapaikkakuntien asuntomarkkinoille ja opiskelija-asuntorakennustarpeisiin: yksiöiden kysyntä kasvaa ja kaksioiden kysyntä vähenee. Tämä puolestaan lisää valtion asumistukimenoja. Opiskelia-asuntojen uudis- ja korjausrakentamisessa painopiste siirtyisi voimakkaammin yksiöiden rakentamiseen ja lisäisi paineita näiden asuntojen neliöhintoihin.

Esimmäisasumismenoja esitetään leikkattavaksi aikaisemmin kaavailun 3 %:n sijaan peräti 5 % kuntaryhmissä III ja IV. Muutos heikentää

opiskelijoiden aseman lisäksi myös muiden tuensaajien asemaa näissä kunnissa. SAMOK pelkää tämän johtavan vastakkainasetteluun opiskelijoiden ja muiden pienituloisten osalta. Kuntaryhmässä III on asuntomarkkinoiltaan ja hintatasoltaan hyvin erilaisia kuntia. Olisi hyvä harkita kuntaryhmien I ja II lisäksi uutta kuntaryhmää, joka kattaisi esimerkiksi pääkaupunkiseudun työssäkäyntialueen.

Opiskelijalapsiperheiden taloudellisen aseman heikkeneminen asumistuen muutoksen myötä johtanee lapsiluvun pienenemiseen opiskelijaperheissä. Tällä hetkellä korkeakouluopiskelijoista joka kuudennella on lapsi tai lapsia. Perheen perustaminen ja lapsen saaminen opiskeluaikana aiheuttaa taloudellisia rasitteita. Opintotuki poikkeaa muista syyperusteisista etuuksista siten, että tuen määrään ei vaikuta lapsen huoltajuus tai lasten lukumäärä. Opintotuen huoltajakorotus poistettiin opintotuesta vuonna 1992. Pelkkä opintotuki ei pysty näitä rasitteita kattamaan, noin 60 % opiskelijalapsiperheistä elääkin köyhyysrajan alapuolella. Yksinhuoltajaopiskelijoiden tilanne on kaikkein heikoin. SAMOK ei voi hyväksyä opiskelijalapsiperheiden taloudellisen aseman heikentämistä. Tilannetta voitaisiin korjata esimerkiksi ottamalla käyttöön opintotuen huoltajakorotus.

SUOMEN OPISKELIJAKUNTIEN LIITTO – SAMOK RY

Jemi Heinilä
puheenjohtaja

Milla Halme
edunvalvontajohtaja

Lisätietoja asiantuntija Antti Hallia, 050 389 1011, antti.hallia@samok.fi